

צמצום וטיפול בפסולת

נושא הפעילות: איסוף בקבוקים למיחזור ומה עוד? רחלי פליישון

מי אנחנו?

שם הגננת: רחלי פליישון
הגן ממוקם בחולון. אוכלוסיית הגן מורכבת מילדים וילדות בגיל טרום חובה וחובה.

מבוא

אחת האמהות בגן, שמעה ש...
אם אוספים אלף בקבוקים המיועדים למיחזור, תינתן לילדי הגן כניסה למוזאון האדם והחי ברמת-גן.
בפורום של כל ההורים היא הציעה שארים את הכפפה למטרה זו. אני, הגננת, לא האמנתי שילדי
הגן יצליחו לאסוף אלף בקבוקים, אבל במשך חיי למדתי שאין צורך להגיד את המילה "לא", אם
הדבר לא יתאים ממילא. הרעיון ידעך מאליו, חשבתי. עם זאת אמרתי שאם רוצים לקדם את
הרעיון, כדאי לאסוף במשך חצי שנה.
וכך התחיל פרוייקט איסוף בקבוקים למיחזור ממנו למדנו עוד הרבה נושאים אחרים וגם רעיונות
נוספים לשימוש בבקבוקים.

מטרות הפעילות

1. חינוך לשמירת הסביבה ולטיפוחה באמצעות עיסוק מעשי באיסוף בקבוקים למיחזור.
2. הכרה כי לאדם יש יכולת ואמצעים לצמצם פסולת באמצעות שימוש חוזר.
3. הקניית ידע מדעי ומתמטי כמו: מיון, מנייה, התפתחות מושג המספר.
4. מציאת פתרונות מעשיים לשימוש חוזר המקושרים לחיי יום-יום בגן.

מושגים ומיומנויות

צמצום פסולת, טיפול בפסולת – מיחזור: הדגש ניתן על כיצד אנו האדם ואפילו אנשים צעירים כמונו יכולים לתרום לאיכות הסביבה וחיים באורח מקיים.
בתחום המיומנויות: נעשה חיזוק וטיפוח של מיומנויות מוטוריות, מיומנויות חברתיות ומיומנויות קוגניטיביות – מתמטיות כמו מנייה, פעולות חיבור, מיון.

ערכים והתנהגויות

ערכים מתחום החינוך הסביבתי שעסקנו בהם הם שמירה על משאבים, שימוש מושכל במשאבים העומדים לרשותנו, צמצום פסולת בגן ובבית, צרכנות נבונה ודרכים מגוונות לטיפול בפסולת.

מדדי הצלחה

- כל ילדי הגן ישתתפו באיסוף הבקבוקים.
- השיח המרכזי בגן יהיה בנושא של צמצום פסולת, דרכים לטיפול בפסולת.
- רוב ההורים ידווחו כי ילדיהם דברו בבית על חשיבות צמצום פסולת ועל מיחזור.
- כל ילדי הגן יספרו וימנו עד מאה.
- כל ילדי הגן ישתתפו בתהליכי מיון וקביעת קריטריונים למיון.

עיצוב הסביבה הלימודית בגן

לצורך קיום הפעילות, פתחנו בגן פינת מיחזור ולמעשה לפינה זו הילדים הביאו את הבקבוקים למיחזור. המקום היה נגיש ובולט ובכך הפך לשיח המרכזי בגן. שם התקבצו ילדים מדי יום לבדוק את הבקבוקים שנאספו ולקיים שיח אורייני סביבתי בנושא טיפול בספולת ומיחזור.

הכנות מקדימות, חומרים וציוד

הציוד והחומרים הנדרשים לפעילות:

- הקדשת מקום בגן לאיסוף ואחסון בקבוקים
- ארגזים ושקיות איסוף
- חישוקים

פעילויות מקדימות הכרחיות בגן עם הילדים: שיחה עם הילדים על חשיבות השימוש המושכל במוצרי צריכה ועל אופן הטיפול בפסולת כמו למשל איסוף אריזות ומשלוח למפעלי מיחזור או שימוש חוזר.

קיום סיעור מוחין והעלאת רעיונות עם ילדי הגן בדבר הדרכים האפשריות לצמצום הפסולת בגן, איסוף הפסולת והטיפול בה.
מספר ילדים מומלץ לפעילות: ניתן לעבוד בקבוצות של 5-6 ילדים. רצוי לשלב את כל ילדי הגן, כל אחד בחלק בו הוא מגלה עניין.

תיאור הפעילות

ילדי הגן החליטו להרתם למבצע של איסוף אלף בקבוקים המיועדים למיחזור בעקבות ידיעה שהתפרסמה באותם ימים מטעם מוזאון האדם והחי ברמת-גן כי איסוף של אלף בקבוקים יאפשר כניסה חינם למוזיאון.

על לוח התוכן תליתי דף נייר לבן גדול והחלטנו שכל ילד שיביא בקבוקים, יכתוב את שמו ואת מספר הבקבוקים שהביא. דניאלה הביאה ראשונה שקית ובה שישה בקבוקים. לכן ביום הראשון היה

כתוב על הדף: דניאלה 6. שמתי את הבקבוקים של דניאלה בשקית מחזור גדולה. למחרת הגיעו שלושה ילדים כשבידיהם שקיות ובהן בקבוקים למחזור. הם כבר ספרו את הבקבוקים בבית, לכן ידעו כמה בקבוקים הביאו. כשנכנסו לגן, כתבו מיד את שמם על אותו דף בלוח התוכן, ומול כל שם כתבו את מספר הבקבוקים. מיד עלתה השאלה מי הביא יותר ומי פחות.

כשהתאספו כל הילדים למפגש, החלטנו לספור כמה בקבוקים הביאו היום. נועם קמה, עמדה במרכז והחלה להוציא בקבוקים מתוך השקית שלה. הילדים ספרו אתה בקול בקבוק אחר בקבוק. היו לה שלושה בקבוקים. כשחזרה למקומה, קמה מאיה, ובעודה מוציאה את ששת הבקבוקים מהשקית שלה, הילדים ספרו איתה מאחת עד שש. בקבוק אחר בקבוק. כשהיא התיישבה, שאלתי:

כמה בקבוקים הביאה מאיה?

כמה בקבוקים הביאו נועם ומאיה יחד?

כדי לענות על השאלה השנייה נדרשה פעולת חיבור. תשובות הילדים לא היו אחידות. הזמנתי את אורי לספור את כל הבקבוקים.

כדי להיות משוכנעים בתוצאה ביקשתי מעמית שיספור. גילינו שהתשובות של שניהם זהות. ובכן, שלושה בקבוקים ועוד שישה בקבוקים הם תשעה בקבוקים. פעולה זו נמשכה יום יום.

כך מספר הבקבוקים הלך וגדל וכבר פעולת החיבור הפכה לקשה עבור הילדים. מאחר והרגשתי שחשוב להתייחס לכל ילד וילדה שהביאו בקבוקים היה צורך לסייע במנייה ובפעולות החיבור. לפיכך השתמשתי בחישוקים. הסברתי: "מעכשיו כל עשרה בקבוקים יהיו בתוך חישוק". הנחתי על הרצפה חישוק. יונתן הכניס לתוך חישוק את תשעת הבקבוקים שהביא. שאלתי: "כמה צריך להוסיף לתשעה בקבוקים כדי שיהיו עשרה?" והנה הילדים החלו לחשוב כיצד משלימים כמות למספר עשר. בנוסף, כמה ילדים מיד חיברו "עשר ועוד עשר" וידעו שיש ביחד עשרים בקבוקים. היו שספרו בקבוק אחר בקבוק. אבל עיני כולם היו סקרניות לדעת אם התוצאה תהיה זהה בשתי שיטות החישוב. כך, מדי יום ספרנו את הבקבוקים ואספנו את כל הבקבוקים לשקיות המחזור. כל יום הילדים חישובו עוד כמה בקבוקים צריך כדי להגיע לעשרת הבאה. הם היו מרותקים לעיסוק בנושא הכמות והחלו להעלות שאלות:

מהי העשרת שבאה אחרי שלושים? אחרי ארבעים?

איזה מספר מגיע אחרי 29? ואחרי 39?

כמה חישוקים זה מאה בקבוקים?

כן, עלתה גם שאלת השאלות: "מתי נגיע למאה?" השאלה "כמה זה מאה?" מאוד ריגשה אותם. בתחילה, הספירה בעשרות לא זרמה, אבל כולנו עזרנו זה לזו וזו לזה. לאחר כמה ימים הספירה בעשרות הפכה להיות חוויה שרבים רצו להתנסות בה. אם טעו בספירה, היה מי שעזר ותיקן. אף אחד לא הרגיש בושה מחוסר הידיעה. היו לנו סמאות: "מותר לטעות!" וגם "מי שטועה ומנסה, בסוף ידע."

כשהילדים ישבו לצייר, שמעתי אותם סופרים יחד עד מאה ויותר. הם נהנו לספור והיו גאים שהם יכולים לספור בלי סוף. מדי פעם שאלו: "באיזה יום הביאו יותר? מי הביא הכי הרבה? מה בא אחרי...?" גם כשהיו בחצר, ספרו הקטנים כל דבר - דליים, כפות, עלים, נמלים וכל דבר שראו - ועל החול הם כתבו מספרים בעזרת האצבע. ככה סתם, בלי לבקש, הם ספרו וכתבו, שוב ספרו ושוב כתבו, עד שהגיעו לשאלות: "כמה ועוד כמה שווה אלף? מתי נגיע לאלף?"

חדוות המספרים הגיעה במהירות להורים. הם ידעו כמה בקבוקים אספנו כל יום. הילדים הראו להורים איך כותבים את המספרים 20, 59 ... על-פי כמות הבקבוקים שאספנו. ההורים חוו את החוויה דרך הילדים והתעניינו מאוד בנעשה. הם אספו בקבוקים במקום העבודה שלהם, הלכו למילואים וחזרו עם שקים מלאים... התחילה תחרות בין ההורים, מי משיג יותר בקבוקים. אפילו סבים וסבתות התחילו להביא שקיות.

באחד הימים שאל רן: "בשביל מה המוזאון צריך כל כך הרבה בקבוקים?" ואחר שאל: "מה יעשו בכל הבקבוקים?" שאלות אלו פילסו לי את הדרך לעסוק בנושא המחזור כאשר ההזדמנות הגיע מכיוון הילדים ולא ממני. כך שוחחנו ועסקנו במושגים של צרכנות נבונה, צמצום פסולת, דרכים טיפול בפסולת ועוד.

המשכנו בפעילות הזו עוד מספר שבועות.

כשהגענו לאלף בקבוקים התחלנו לעסוק במיומנות המיון. הילדים העלו רעיונות שונים כיצד אפשר למיין את הבקבוקים. החלטנו למיין את הבקבוקים לשלושה סוגים: בקבוקי פלסטיק, בקבוקים מזכוכית ופחיות. הרחבנו את מושג המיון למיון פסולת וכיצד זה משרת את הטיפול בפסולת, שימוש חוזר ועוד.

אחרי הפעילות

תגובות הילדים היו נלהבות ניכר כי היה שיתוף פעולה של כל ילדי הגן.

חודש אחר כך, נפגשנו במוזאון האדם והחי. קיבלנו הדרכה מקצועית. מדריכה חייכנית ומלאה כרימון הכירה לנו בעלי חיים שונים שהיו בארץ ישראל ונכחדו. סיפרה לנו סיפור על צב הים שבלע שקית ניילון כי חשב אולי שהיא מדוזה ועוד סיפורים הקשורים ליחס לבעלי חיים ושמירה על הסביבה הטבעית. משם המשכנו לחדר משחקים בו כל המשחקים עשויים מחומרים ממיחזור ושימוש חוזר. ההורים ספרו על לחץ הילדים להקפיד על מיחזור בקבוקים, צמצום פסולת וקנייה רק של מוצרים שבאמת צריך.

סיכום ומשוב

אז ככה סתם, כאילו כלום... בלי להתכוון ללמד על המחזור, ובלי להתכוון ללמד חשבון, ראו הילדים בגן מהי כמות, איך משלימים לכמות רצויה, איך מחברים כמויות. התפיסה החשבונית שלהם התפתחה. הם נהנו יחד בעשייה משותפת למען הסביבה. למדו שאפשר לקחת יוזמה ולהפוך אותה לפרויקט משותף עם מטרה משותפת.

מה עוד אפשר לעשות מבקבוקים המיועדים למיחזור?
מסתור לצפייה בציפורים בחצר הגן – באדיבות מיכל קדוש, מנהלת מרכז שחף, מדע וטבע ביפו
הירוקה shahaf.yafo@walla.com כתובת האתר: <http://www.shahafyafo.022.co.il>

חממה בחצר הגן – באדיבות עופרה הראל, הגן הכתום, קריית השרון, נתניה.

ריהוט לגן, באדיבות רוני אלטמן, גן מדעי לגיל הרך, גוש עציון.

